

දේශවිශ්

ප්‍රචිත් කඟරාව

2024 ජනවාරි

UNITED ARAB EMIRATES
COP28
DUBAI 30 Nov - 12 Dec 2023

රජය
සංක්‍රාන්තිය

BKT 0327
26/02/2024

දෙසනිය

පුවත් සඟරාව

වෙළුම 46, කලාපය 01,
2024 ජනවාරි

රජයේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව,
163, කිරුළපත ඇවිහිවි,
පොල්තේන්ගොඩ, කොළඹ 05.

සංස්කාරක මණ්ඩලය
දු. අ. 011 - 2513757 / 0112 - 513153
Email - desathiya@gmail.com
වෙබ් අඩවිය
දු. අ. 011 - 2514150

උපදේශක සංස්කාරක
දිනිත් වික්‍රමකරු
රජයේ ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
අංශ ප්‍රධානී - සංස්කරණ අංශය
ඩබ්. එම්. ශාන්තප්‍රිය

සංස්කාරක
මාලා මල්කාන්ති පරණගමගේ

රූ රටා සංස්කාරක
සංජීව පෙන්නාච්චි

විශේෂාංග ලේඛකයන්
රංගිකා අබේසේකර

ප්‍රවෘත්ති නිලධාරී
නිල්මිණී ප්‍රනාන්දු

ජායාරූප
රජයේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුවේ
ජායාරූප අංශය

මුද්‍රණය

රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව

ප්‍රකාශනය හා වෙබ් අඩවිය

රජයේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව

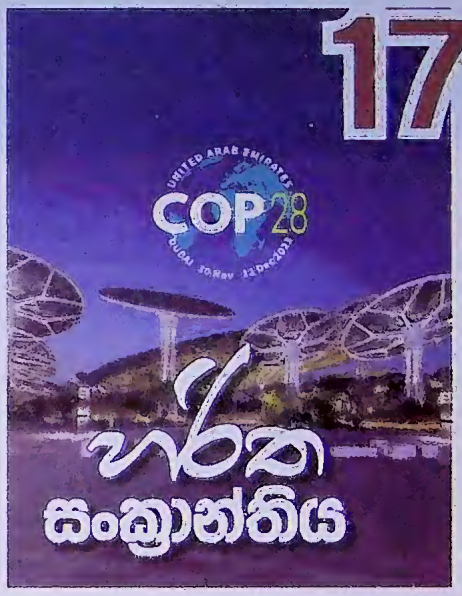
නිවහන පාඨකයින්,

46 වසරක් ඔබ වෙත දැනුම ලබාදුන්
'දෙසනිය' පුවත් සඟරාව වෙත පාඨක
ඔබගේ අදහස් කෙටියෙන් ලියා නැපැල්
ලිපිනයට හෝ විද්‍යුත් නැපැල් ලිපිනයට
හෝ යොමු කරන්න

සංස්කාරක

මෙහි පළ වන ඇතැම් ඡායාරූප
අන්තර්ජාලයෙන් ලබාගත් ඒවා වන අතර
ඒවායේ අයිතිය මුල් හිමිකරු සතු ය.

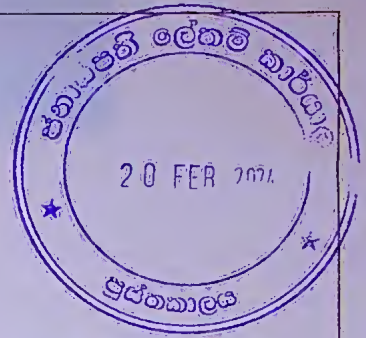
කවරයේ කතාව

මාවතට මාවතක්

මහජන නියෝජනයේ
නාඹර ආගමනය

දෙසනිය

පාඨක සැමට
සුව නව වසරක්!

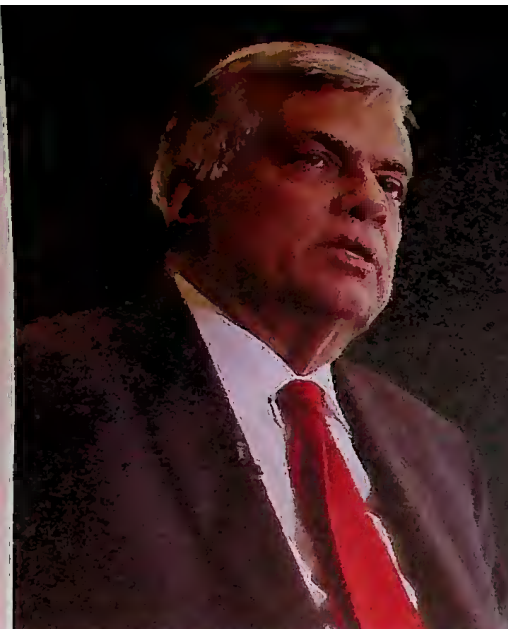
දෝෂානියෝග
සටන

කන්දක් සෙමා

අධිසියවසක
රූපණ පෙළහර

දේශගුණික යුක්තිය

සෑම පුද්ගලයකුට ම හිමි විය යුත්තක්

රනිල් වික්‍රමසිංහ

ජනාධිපති

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය

2023 දෙසැම්බර් 01 දින ඩුබායිහි එක්සත් සිටිතිදී ආරම්භ කෙරුණු එක්සත් ජාතීන්ගේ 28 වැනි දේශගුණ විපර්යාස සමුළුව හෙවත් COP 28 ප්‍රධාන සමුළුව අවසන් වූ ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපති රනිල් වික්‍රමසිංහ කළ කතාව

2023 වසරේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනෙහි වාර්තාවේ 'කඩවුණු පොරොන්දු' ලෙස දක්වමින් අනතුරු ඇඟවූයේ මේ සියවසේ අවසානය වන විට ගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 3කින් ඉහළ යාමේ අර්බුදයට මුහුණ දෙන බව.

මූලික, තාක්ෂණය සහ දේශගුණය සඳහා වන ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් පවතින අඩු අනුවර්තන ධාරිතාව හේතුවෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වන අප, මේ තත්ත්වය මත අසමානුපාතික ලෙස අවදනට ලක්විය හැකි අතර එමගින් අප රටවලට අසමාන බලපෑමක් ඇති කරනවා. දේශගුණික මූලාකරණය පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමේ ස්වාධීන විශේෂඥ කණ්ඩායමේ වාර්තාව අවධාරණය කර තිබෙන්නේ දේශගුණික විපර්යාසවලට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් වසරකට ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියනයක් අවශ්‍ය බව.

අරමුදල් සැපයීමේ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ කමිටුව සිය 2023 නොවැම්බර් මස 4 දිනැති වාර්තාවෙන්

'අලාභ සහ හාඩු පිළිබඳ අරමුදල' සඳහා ස්වේච්ඡා දායකත්වය පමණක් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිනවා. එහෙත් එම වාර්තාවෙන් මීට අවශ්‍ය අරමුදල් පිළිබඳ හෝ එහි දායකයන් කවුද යන්න පිළිබඳ සඳහන් කරන්නේ නැහැ. එම වාර්තාව ගෝලීය ණය සහනකරණය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය හමුවේ ද නිහඬ ව සිටින අතර මෙවා එකිනෙකට බැඳී පවතිනවා.

කෙසේ වෙතත් එයින් දින හතරකට පසුව නිකුත් වූ ගෝලීය තක්සේරුව පිළිබඳ පළමු තාක්ෂණික සංවාදයේ වාර්තාවෙන් අවධාරණය කර තිබෙන්නේ මේ සඳහා වාර්ෂික ව අවම වශයෙන් ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියන ගණනක් අවශ්‍ය බව. මහනේදාත්මක තත්ත්වයක් ඇති නොවීම සඳහා සම්මුතියකට පැමිණීම විසඳුමක් වන්නේ නැහැ. දේශගුණික යුක්තිය සෑම රටකට ම සහ සෑම පුද්ගලයකුට ම හිමි විය යුත්තක්.

මෙවැනි පසුබිමක 05 වැනි ආසියා පැසිෆික් කලාපීය පරිසර බලධාරීන්ගේ සහ අමාත්‍යවරුන්ගේ සංසදයේදී එකඟ වූ පරිදි, 2024 පෙබරවාරි 6 දින පැවැත්වීමට නියමිත එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර සමුළුව සඳහා 'දේශගුණික යුක්ති සංසදය' පිහිටුවීම වෙනුවෙන් වන යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව සූදනමි. දේශගුණ යුක්ති සංසදයෙන් අපට නිර්මාණාත්මක සහ ක්‍රියාහිඳි මැදිහත්වීම් සඳහා වේදිකාවක් සපයනු ඇති.

"ගෝලීය ජීවලන යුගය පැමිණ තිබෙනවා." යනුවෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම්වරයා ප්‍රකාශ

කළා. සතුරා සිටින්නේ අපගේ දොරටුව අභියස. එහෙත් අප නවමත් කල් මරමින් සතුරන්ට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අපගේ සේනාංක සුදානම් කරමින් සිටිනවා. අපට නායකත්වයක් ලබාදීම සඳහා හැකියාවක් තිබේ ද නැද්ද යන්න පිළිබඳ එයින් තීරණය වනු ඇති. ක්‍රියාවෙන් අපට එය හැකි බව අප හඟවුරු කළ යුතු වනවා.

ශ්‍රී ලංකාව ගෝලීය උණුසුම් සෙල්සියස් අංශක 1.5 දක්වා පහත හෙළීම සඳහා කැපවී සිටිනවා. අප පවතින රාමුවෙන් පිටත සිතිය යුතුයි. අප ක්‍රීත්ව ග්‍රහලෝක අර්බුදයට මුහුණ දීම සඳහා නිවර්තන කලාපයේ ආයෝජන සිදු කළ යුතුයි. නිවර්තන කලාපයේ පිහිටා ඇති රටවල් 134 පාට්ටි පාෂ්ඨයේ 44%ක් ආවරණය කරන අතර 2030 වන විට ලෝක ජනගහනයෙන් 50%ක් පමණ එහි වාසය කරනු ඇති. ලෝකයේ ඉතිරි ව ඇති ප්‍රාථමික වනාන්තර බොහොමයක් පිහිටා ඇත්තේ නිවර්තන කලාපයේ. එම කලාපයේ කොරල්පර පද්ධති ද පිහිටා තිබෙනවා. නිවර්තන කලාපය සතු පොහොසත් ජෛව විවිධත්වය ජීව විද්‍යාත්මක කාබන් අනුක්‍රමණය වැඩිදියුණු කරන අතර එමගින් කාලගුණ අස්ථාවරත්වයෙන් ලෝකය ආරක්ෂා කරන්නට පුළුවන්.

සුර්ය, සුළං සහ ජෛව ස්කන්ධවලින් බලශක්ති උත්පාදනය කිරීමේ හැකියාව පාර්ටිගේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවලට වඩා නිවර්තන කලාපයේ සැලකිය යුතු මට්ටමක තිබෙනවා. එහෙත් නිවර්තන කලාපයේ මානව ක්‍රියාකාරකම් මේ කලාපයේ පවතින සමතුලිතතාව

අසමතුලිත කිරීම සඳහා පහසුවෙන් හේතු වන්නට පුළුවන්.

22 වැනි සියවස වන විට නිවර්තන වැසි තීරය සමෘද්ධියෙන් ඉවහට මාරු විය හැකි බවට ඇතැම් විද්‍යාඥයන් අනාවැකි පළ කරනවා. පුනර්ජනනීය බලශක්තිය, පරිසර දූෂණය පාලනය සහ ස්වභාවධර්මය මත පදනම් වූ විසඳුම් සඳහා විශාල වශයෙන් ආයෝජනය කිරීම ඔස්සේ කාබන් අනුක්‍රමණය වැඩිදියුණු කිරීමෙන් සමස්ත ලෝකයේ සැලකිය යුතු පරිවර්තනය වෙනස්කම් වනු ඇති.

එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාව සහ අදාළ රටවල් නිවර්තන කලාපයේ දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ මූලධර්ම පිළිබඳ වාර්තා කිරීම සඳහා විද්වත් මණ්ඩලයක් කැඳවන අතර නිවර්තන කලාපයේ ම පමණක් නොව ලෝකයේ ම බහු ආංශික සැලැස්මක් බෙදා හැරෙනු ඇති.

ඉන්දියානු සාගර කලාපීය වටද්දර රටවල සංගමයේ (IORA) වන්නේ සභාපතිවරයා ලෙස ශ්‍රී ලංකාව, 'ඉන්දියානු සාගරය සහ දේශගුණික විපර්යාස අතර පවතින අන්තර් රඳා පැවැත්ම' කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනවා. ගෝලීය උණුසුමෙන් නිපදවන කාබන් හා හාපය අවශෝෂණය කරන්නේ නිරූපිත සාගරයක් නිපදවන ඔක්සිජන්, ගොඩබිම් වනාන්තරවලට සාපේක්ෂව 'කඩොලාන සහ මුහුදු තණකොළ' කාබන් වැඩි ප්‍රමාණයක් අවශෝෂණය කරනවා.

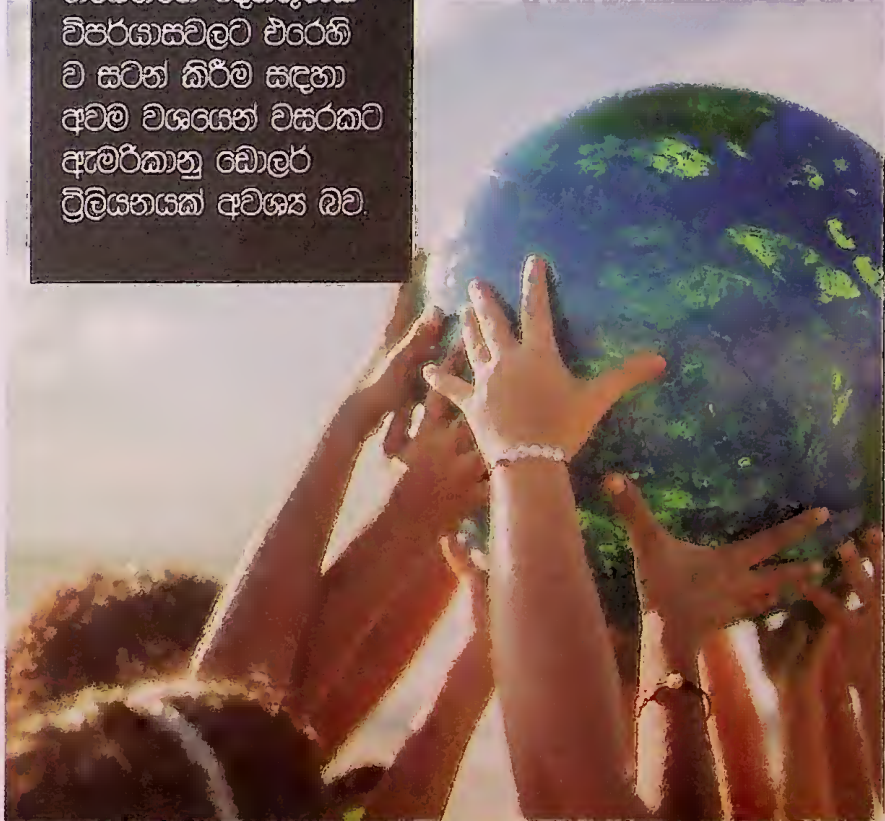
කෙසේ වෙතත් මේගවත් දේශගුණික විපර්යාස නිසා සමුද්‍රය පරිසරය වෙනස් වෙමින් පවතින අතර මුහුදු මට්ටම හා උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම, සාගරය ආම්ලිකකරණය වීම, කොරල් පර විනාශ වීම, සමුද්‍රය ජීවීන්ගේ වාසස්ථාන විනාශ වීම සහ ආන්තික කාලගුණික රටා ද ඇති වනවා. මේ සංසිද්ධිවලින් සාගර ජෛව විවිධත්වය, සාගර මහ රඳා පවතින ආහාර රටා සහ වෙරළ ආශ්‍රිත ජීවනෝපාය කඩාකප්පල් කිරීමෙන් සෘජු ව ම බලපෑම් ඇති කරන්නේ මිනිස් ජීවිතවලට.

නිරසර බවින් යුතු ඉන්දියන් සාගරයත් අනාගත පරපුර වෙනුවෙන් සුරක්ෂිත

මූල්‍ය, තාක්ෂණය සහ දේශගුණය සඳහා වන ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් පවතින අඩු අනුවර්තන ධාරිතාව හේතුවෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වන අප, මේ තත්ත්වය මත අසමානුපාතික ලෙස අවදානමට ලක්විය හැකි අතර එමගින් අප රටවලට අසමාන බලපෑමක් ඇති කරනවා. දේශගුණික මූල්‍යකරණය පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමේ ස්වාධීන විශේෂඥ කණ්ඩායමේ වාර්තාව අවධාරණය කර තිබෙන්නේ දේශගුණික විපර්යාසවලට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් වසරකට ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියනයක් අවශ්‍ය බව.

කිරීම සඳහා ඉන්දියානු සාගර කලාපයේ වටද්දර රටවල සංගමයෙහි සාමාජික රටවල් සහ හවුල්කරුවන් පියවර ගනු ඇති. නිවර්තන කලාපීය මූලධර්ම සහ ඉන්දියානු සාගරය වෙනුවෙන් ඉන්දියානු සාගර කලාපීය වටද්දර රටවල සංගමයේ වැඩසටහන ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් කාබන් අනුක්‍රමණය සඳහා වන විශාලතම ගෝලීය එකතුව නිර්මාණය කරනු ඇති.

දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා, නවීන විද්‍යාත්මක දැනුම සහ සොයාගැනීම් ඵලදායී ලෙස භාවිත කිරීම අවශ්‍ය වන නිසා COP28හිදී, ගෝලීය උෂ්ණත්වය පෙල්සියස් අංශක 1.5ට අවම කිරීමේ නිර්ණාත්මක ප්‍රයත්නයට දායක වීමට අවශ්‍ය ධාරිතා ගොඩනැගීම සහ පර්යේෂණ දියුණු කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර දේශගුණික විපර්යාස විශ්වවිද්‍යාලයක් (ICCU) පිහිටුවීමට මා යෝජනා කළා. ජූ 2024 වසරේ අප පිහිටුවීමට මූලපුරවාවා.

නව ප්‍රවේශයකින් විධිමත් යාන්ත්‍රණයක්

ආචාර්ය

ආනන්ද මලවත්තු

ජනාධිපති උපදේශක

(පරිසර, දේශගුණ විපර්යාස සහ හරිත මූල්‍ය පිළිබඳ)

ජනාධිපති කාර්යාලය දෙපාර්තමේන්තුවේ දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කළේ විවිධ අමාත්‍යාංශ හා පොදුගලික දංගයේ සම්බන්ධීකරණ පැඩසටහන්වල පවතින දුර්වලතා මගහරවා ගැනීමේ අරමුණක්. දත්ත හුවමාරු කිරීම ද මෙහි අරමුණක්. දේශගුණය හා දේශගුණ විපර්යාස නිරීක්ෂණය කිරීමට විශේෂඥතාවක් සහිත ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතු වනවා.

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් බිහි වූ දේශගුණ මූලධර්ම (මුදල් ආධාර හා විවිධ ව්‍යාපෘති සඳහා ලබාදෙන මුදල) සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට ගැලපෙන ලෙස හිසි භාවිතයක් හැකි නිසා එය ගලපා ගැනීම හා එහි ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු වී තිබෙනවා. දේශගුණ ආදායම් මාර්ගයක් ලෙසට ද එය භාවිත කරන්නට පුළුවන්. දේශගුණ සංචාරක ව්‍යාපාරය ඊට උදාහරණයක්. මේ කාර්ය හිසි සම්බන්ධීකරණය සඳහා යාන්ත්‍රණයක් අවශ්‍ය වනවා. ජාත්‍යන්තර ආයතන සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා ද මාර්ග සකස් කර ගැනීම මෙන් ම විවිධ අංශවලට එල්ල විය හැකි බලපෑම් අවම කර ගැනීම සඳහා ක්‍රමවේද සකස් කිරීමටත් ලබා දිය යුත්තේ මූලිකත්වය. ජනාධිපති කාර්යාලයට අනුබද්ධ දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය පිහිටුවන්නේ එම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට.

2008 වසරේදී පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ස්ථාපිත දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයේ කාර්යඵලට බාධාවක් නොවන ලෙස දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලයේ නව

වැඩපිලිවෙළ ක්‍රියාත්මක වනු ඇති. දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් පමණක් ක්‍රියාත්මක වන බැවින් නව කාර්යාලයෙන් ඊට අමතර කාර්යයන් ඉටු කර ගන්නට පුළුවන්. නව අවශ්‍යතාවලට යොමු වී ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සම්බන්ධතාවලට විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා මුදල් අමාත්‍යාංශය සමඟ එක් වී වෙනස් වැඩපිලිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරනවා. මේ කාර්යාලයේ භාරකරුවන් වන්නේ ජනාධිපති කාර්යාලය, මුදල් අමාත්‍යාංශය, විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා පරිසර අමාත්‍යාංශය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ බලශක්ති සුරක්ෂිතතාව වෙනුවෙන් දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ක්‍රියාත්මක වනු ඇති. තරුණ කණ්ඩායම්වල තැකියා නිසි ලෙස භාවිතයටත් ඔවුන් කළමනාකරණ පාර්ශ්වයේ ඇතුළත් කිරීමත් මෙහිදී මූලික අවශ්‍යතාවක් වන අතර අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදය නවීකරණය දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලයේ අරමුණුවලට ඇතුළත්.

මේ කාර්යාලය ප්‍රධාන අංශ 05කින් සමන්විත වනවා. දේශගුණ විපර්යාසවලට සම්බන්ධ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සිදු කෙරෙන අංශයේ විශේෂිත කාර්යයක් වන්නේ වෙනත් රටවලින් ඒ සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති ධරුණා මූල්‍යමය ආධාර ලබා ගැනීමට සාකච්ඡා පැවැත්වීම. දේවැනි සම්බන්ධීකරණ අංශය. ඇහැම ජාත්‍යන්තර සබඳතාවලදී වර්තමානයේ පවතින්නේ දුර්වල සම්බන්ධීකරණයක්. එවැනි අවස්ථාවලදී වඩාත් සහජවත්

ආකාරයෙන් තීරණ ගත යුතු වනවා. සාගර දූෂණය, පාංශු බාදනය පැළැක්වීමට පියවර ගැනීම, නාගරික කලාපවල උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම පිළිබඳව සෙවීම වැනි අමාත්‍යාංශ ගණනාවක් සම්බන්ධ වන වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණය ද ඊට අයත්.

තුන් වැනි අංශය වන්නේ දේශගුණ කාර්යවලට අදාළ සම්බන්ධීකරණය. සිව් වැනි අංශය යටතේ දේශගුණ විපර්යාස විශ්ලේෂණයට ඉදි කිරීමේ කාර්යභාරය සිදු වනු ඇති. මෙය ඉදිකරන්නේ ජාත්‍යන්තර දැනුම පදනම් කරගනිමින්. නිවර්තන කලාපයේ රටවල සමබරතාව බිඳ වැටීම, බලශක්තිය සඳහා ආයෝජනය ඇතුළු විවිධ කරුණු සාකච්ඡා කිරීමේ ස්ථානයක් ලෙස මේ විශ්ලේෂණය පවත්වාගෙන යන්නට පුළුවන්. තාක්ෂණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය, පර්යේෂණ දීර්ඝ කිරීම, ආදායම් මාර්ගයක් ලෙසට එය පවත්වාගෙන යාම මෙහි අරමුණ.

දත්ත එක්රැස් කරන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම පස් වැනි අංශයෙන් සිදු වනවා. පරිසරයේ සිදුවන විවිධ වෙනස්කම්, වායු ගුණත්වය වැනි කරුණු පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම හා ඇනුවත් කිරීම මෙහි කාර්යයන්.

ආරම්භ කර ඇති දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ස්ථාපිත කිරීම සම්පූර්ණ වනු ඇත්තේ 2024 මාර්තු මාසයේ. දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම සඳහා විසඳුම් සෙවීම අප සතු වගකීමක්. එම අභියෝගය ජයගැනීම සඳහා දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ක්‍රම කාර්යභාරය ඉටු කරනු ඇති.

ආනන්ද මලවත්තු විසින් සහජවත්

ගෝලීය න්‍යාය පත්‍රය අනුව ක්‍රියා කරනවා

මූල රත්දෙනී
අධ්‍යක්ෂ
දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය
පරිසර අමාත්‍යාංශය

ශ්‍රී ලංකාව දේශගුණ විපර්යාසවලට පාත්‍රීයභාවය වැඩි රටක් නිසා ඒ සඳහා වන බලපෑම අවම කර ගැනීමටයි දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය පිහිටුවන්නේ. ගෝලීය දේශගුණ බලපෑම අවම කර ගැනීමට 1993 පිහිටුවා ගත් එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) ගෝලීය න්‍යාය පත්‍රය අනුව ක්‍රියා කරන පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක් වශයෙන් අප එහි අරමුණු ක්‍රියාත්මක කිරීමට බැඳී සිටිනවා. ජාතික වගයෙන් එහි සම්බන්ධීකරණය, ක්‍රියාත්මක වීම, නියාමනය සිදුවන්නේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයෙන්. නියෝජ්‍ය සම්මුතියට සහ පැරිස් ගිවිසුමට අනුව ජාතික කේන්ද්‍රීය මධ්‍යස්ථානය ලෙස ක්‍රියා කිරීමත් අපගේ අරමුණක්.

විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය (2012), ජාතික වගයෙන් නිර්ණය කරන ලද දායකත්වය (Nationality Determined contributions-2016) ප්‍රධාන වගයෙන් ගත් ක්‍රියාමාර්ග හා වැඩපිළිවෙළ, දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2023 වසරේ දෙවැනි වරට සංස්කරණය කළේ දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම නිවු වීම, ගෝලීය වගයෙන් එහි බලපෑම අවම කිරීමේ යාන්ත්‍රණය විශේෂයෙන් තාක්ෂණික ව වෙනස් වීම, හරිත අරමුදල් වැනි කාරණා හේතුවෙන් ඊය යාවත්කාලීන විය යුතු නිසා. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටමට ගෙන ඒමේ උපායමාර්ගික සැලසුම සඳහා වන මාර්ග සිතියම (Net Zero 2050 Road map & Strategic plan) ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහාත් ආංශික ව වැඩපිළිවෙළක් හඳුනාගෙන තිබෙනවා.

ආංශික එකමුතුවකින්. මීට අමතර ව පෞද්ගලික අංශය හා පුජා ක්ෂේත්‍ර ඒ සඳහා සම්බන්ධ වනවා. දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් සිදු වන ගංවතුර, හිසග වැනි හානි සහ පාඩු සඳහා තක්සේරු කර භාහිරුරණය සිදු කිරීම සඳහාත් මෙහිදී අවධානය යොමු කෙරෙනවා. ඒ, ජාත්‍යන්තර සම්මුති සැකසූ යාන්ත්‍රණවල සහයෝගය හා උදව් උපකාර ද ඇති ව. දේශගුණ විපර්යාස සඳහා විසඳුම් සෙවීමට ක්‍රියාත්මක වීමේදී පාර්ශ්වකාර රටවලට ගෝලීය වශයෙන් කුසලතා දියුණු කර ගැනීම, තාක්ෂණික, මූල්‍ය වැනි අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීමත් සිදු වන්නක්.

මෙවර මුඛාසිනි පැවති 28 වැනි (Conference of Parties- Cop) දේශගුණ විපර්යාස සමුළුවේදී (Climate Change Conference) රාජ්‍ය නායක හමුවට අමතර ව සෑම රටක ම ජාතික කේන්ද්‍රීය මධ්‍යස්ථාන නියෝජිතයන් එක් ව නම රටවල දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ පූර්ණ සාකච්ඡා (plenary discussion) පවත්වනු ලැබුවා. ශ්‍රී ලංකාවේ එම නියෝජිතය කරන්නේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය. මෙහිදී COP 27 සමුළුවේ නිර්ණවල ප්‍රතිඵල සාකච්ඡාවට භාජනය වුණා. සෑම වසරක ම පෙර වසරවල තීරණ අදාළ වර්ෂයේ සමුළුවේදී සාකච්ඡා කෙරෙනවා. හරිතාගාර වායු විමෝචනය වැඩි වශයෙන් සිදු කරන්නේ සංවර්ධිත රටවල් බවත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල එම දයකත්වය පවතින්නේ අවම මට්ටමක බවත් ලොවට නොරහසක්. ශ්‍රී ලංකාව හරිතාගාර විමෝචනය කරන්නේ 1% කටත් වඩා අඩුවෙන්. මෙවැනි පසුබිම්ක කැනඩාව, ජර්මනිය, ඇමරිකාව වැනි සංවර්ධිත රටවල් අනෙකුත් පාත්‍රීයභාවය වැඩි රටවලට උදව් කළ යුතු යන තීරණය ගෝලීය වගයෙන් ප්‍රභූ තිබුණත් හරිත

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ 198ක් වූ පාර්ශ්වකාර රටවලට ඔවුන් ඉලක්ක ලබා දී තිබෙනවා. මේ නිසා සෑම රටක් ම ඊට අනුගත ව ජාතික වැඩසටහන් සැකසීම අනිවාර්ය කරුණක්. 2016 වසරේ අත්සන් තැබුණු පැරිස් ගිවිසුමට අනුව එම රටවල එකඟ වනවා තමන්ගේ රටවල හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ඉලක්කය වන වායුගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5 මට්ටමේ තබා ගැනීමට. ඒ, කාර්මිකරණය ආරම්භ වීමට මුල් තත්වයේ පැවති උෂ්ණත්වයට සාපේක්ෂ ව.

මේ සියලුම ක්‍රියාත්මක වන්නේ අදියර හතරක් ඔස්සේ. ඒ, දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම (Mitigation), දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුරූප වීම (Adaptation), හානි සහ පාඩු (Lost & Damage) පියවීම, දේශගුණ විපර්යාස වැළැක්වීමට ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට පහසුකම් සැලසීම (Means of Implementation) ආදී ලෙස. දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම සිදු වන්නේ කෘෂිකර්මය, ඔලූකර්මය, ප්‍රවාහනය, කර්මාන්ත, වනසම්පත්, අපද්‍රව්‍ය යන උප අංශ 06ක් යටතේ. කෘෂිකර්මය, වෙරළ හා සාගර, වාරිමාර්ග, ජලය, සංචාරක, ධීවර, පරිසර පද්ධති සේවා හා ජෛව විවිධත්වය, මානව සෞඛ්‍ය, යටිතල පහසුකම් සහ මානව ජනාවාස ක්ෂේත්‍ර 9 සඳහා දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුරූප වීම සිදු වනවා. මේ සියලුම ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය, ධීවර අමාත්‍යාංශය, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව වැනි ආයතනික සම්බන්ධීකරණය සහිත

මේ ඉලක්කය සපුරා ගැනීමේ කාර්යභාරයට දයක විමේදී අපට ක්‍රියාකාරකම්, සැලසුම්, ප්‍රතිපත්ති රැසක් අනුගමනය කිරීමට හා සැකසීමට සිදු වනවා. ඊට අදාළ ඇතැම් ක්‍රියාමාර්ග මේ වන විටත් ගෙන අවසන්. දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ උපායමාර්ග, දේශගුණ

දේශගුණ අරමුදල නිවුණත් සංවර්ධන රටවල් ඒ සඳහා උදව් කළහැකි නැත. නානි හා ආඩු අරමුදල නිවුණත් එය දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ලක් වූ රටවලට දෙන ආකාශයක් සැලසුම් ව නැත. කෙසේ වෙතත් මෙවර සමුළුවේදී දේශගුණ විපර්යාසවල පාත්‍රියභාවයෙන් යුක් මිදින රටවලට උදව් කිරීමට ජර්මනිය වැනි රටවල් වකඟත්වය පළ කළා.

ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපතිවරයා මෙවර සමුළුවේදී සංකල්ප දෙකක් ඉදිරිපත් කළා එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාලගත සම්මුතියට ඇතුළත් කිරීමේ අරමුණින්. එනම් දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ වැඩපිළිවෙළක අවශ්‍යතාව ලෝකයට ම පෙන්වා දෙමින්. එම සංකල්ප වූයේ ශ්‍රී ලංකාව මැදිහත්වීමෙන් දේශගුණික යුක්ති මණ්ඩලයක් (Climate Justice Forum) නිර්මාණය කිරීමත් නිරන්තරයේ රටවල එකමුතුවෙන් Tropical Belt Concept ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාව හඟවුරු කිරීමත්. නිරන්තරයෙන් ඇත රටවලට ද ඊට සම්බන්ධ වන්නට පුළුන්. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටමට ගෙන එමේ උපායමාර්ගික සැලසුම, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ ප්‍රතිපත්තියේ දෙවැනි සංස්කරණය මෙන් ම අන්තර්ජාතික දේශගුණ විපර්යාස විශ්ලේෂණය පිළිබඳ යෝජනාව ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපතිවරයා විසින් මෙවර සමුළුවට ඉදිරිපත් කිරීමත් ප්‍රවීණතා කාරණයක්.

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2023 වසර දෙවැනි වරට සංස්කරණය කළේ දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම හීවු විම, ගෝලීය වශයෙන් එහි බලපෑම අවම කිරීමේ ඝාතනුණය විශේෂයෙන් තාක්ෂණික ව වෙනස් වීම, හරිත අරමුදල වැනි කාරණා හේතුවෙන් එය ශාඛාකාරී විය යුතු නිසා. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටමට ගෙන එමේ උපායමාර්ගික සැලසුම සඳහා වන මාර්ග සිතියම (Net Zero 2050 Road map) Strategic plan) ක්‍රියාවට ගැනීම සඳහාත් ආර්ථික ව වැඩිපිළිවෙළක් හඳුනාගෙන තිබෙනවා.

ජනාධිපති කාර්යාලයේ ජීවිත වා ඇති දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය නියෝජනය කරමින් ඊට සහභාගි වූ දූත පිරිස ප්‍රවීණතා මැදිහත්වීමක් සිදු කළේ දේශගුණ විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් මෙරට මැදිහත්වීම් ජාත්‍යන්තරයේ අවධානයට යොමු කරමින්. ඒ, Cop ඉතිහාසයේ පළමු වතාවට Sri Lanka Pavillian යනුවෙන් ඉදි කරන ලද වර්ග මීටර 108ක ප්‍රමාණයේ ප්‍රදර්ශන කුටියක ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ද්විපාර්ශ්වික සාකච්ඡා, බහු පාර්ශ්වික සාකච්ඡා, වටමෙය සාකච්ඡා, දේශන, සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීමෙන්. දේශගුණික මූල්‍ය වැනි ක්ෂේත්‍ර ක්‍රියාකාරකම් 31ක් ද පැවැත්වූවා. Tropical Belt Concept පිළිබඳවත් ජනාධිපතිවරයා මෙහිදී විශේෂ පැහැදිලි කිරීමක් කළා.

මහාචාර්ය ශිරිශ්‍ර කීන්කෙහෙද, ජීඩාධිපති, මානව ශාස්ත්‍ර හා සමාජීය විද්‍යා ජීඩය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම නිසා ගෝලීය උණුසුම ඉහළ යාම, කාලගුණ රටා වෙනස් වීම, පරිසර පද්ධතිවලට සහ කෘෂිකර්මාන්තයට වන බලපෑම, අධිස් දියවීම සහ මුහුදු මට්ටම ඉහළ යාම වැනි කාරණා ප්‍රමුඛ වනවා. දැක ගන්නාවක් ඇත්තාක්වික් මුහුදු පතුලේ නැත්පත් ව තිබූ ලොව විශාලතම අධිස් කුටීරය (බ්‍රිතාන්‍යයේ අගනුවර මෙන් දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි විශාලත්වයක්) වලනය වීම ආරම්භ වී ඇති බව නොබෝදා වාර්තා වුණා. A23a ලෙස නම් කර ඇති මේ අධිස් කුටීරය සත මීටර 400 (අඩි 1,312)ක් පමණ වන අතර එය වර්ග කිලෝමීටර 4,000 (වර්ග සැතපුම් 1,544)ක් පමණ වනවා.

උෂ්ණත්ව, වර්ෂාපතන සහ සුළං රටාවේ වෙනස්වීම් කෘෂිකර්මාන්තයට සාප්‍ර සහ විකු සංඝාත්මක බලපෑම් රාශියක් එල්ල කර ඇති අතර එහි අවසන් ප්‍රතිඵලය වන්නේ ආහාර නිෂ්පාදනය සහ ආහාර සැපයීම ලෝකය මුහුණදෙන ප්‍රධානතම අභියෝගයක් බවට පත් වීම. මේ නත්තවය ශ්‍රී ලංකාවට ද බලපා තිබෙනවා. මේ දිනවල නිකල්ස් ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව පර්යේෂණයක නියැලෙන අළු පර්යේෂණ කණ්ඩායමට දැක ගත හැකි වූයේ එම ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නියැලෙන ගොවියන් මුහුණදෙන ගැටලු රාශියක්. ඒ අතර යල, මහා කන්නළු වගා කෙරෙන නිශ්චිත කාල සීමා දේශගුණික වෙනස්කම් හමුවේ වෙනස් වෙමින් පවතිනවා. බොහෝ

පාරිසරික භාරකාරත්වයේ උරුමය

සහතික කළ යුත්තක්

සාම්ප්‍රදායික ගොවියන් පුරුදු පුහුණු වී සිටි ආකාරයට අනාගත දේශගුණික සංසිද්ධි අනුමාන කොට සුදානම් කෙරෙන වගා කටයුතු වර්තමානය වන විට අධිල වී ඇත්තේ ද දේශගුණික විපර්යාසවල අනිටු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, අප කළ පර්යේෂණ අනුව බෙන්තොට ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව වී වගාවේ යෙදෙන ගොවියන් මුහුණදෙන එක් ප්‍රධානතම ගැටලුවක් වී ඇත්තේ ඉඩම්වලට එකතුවන ලටණ මිශ්‍රිත ජල ප්‍රමාණය ඉහළ යාම, මේ නිසා ජල සම්පත කළමනාකරණය කිරීම අද වන විට අභියෝගයක්, ඇතැම් කලාපවල ජල හිඟය සහ අනෙක් ප්‍රදේශවල ගංවතුර අවදානම යන දෙකටම මුහුණ දීමේ ද්විත්ව අභියෝගය අප ඉදිරියේ තිබෙනවා. දේශගුණික විපර්යාස ආර්ථිකයට ඇති කරන අයහපත් ප්‍රතිඵලයන් අතර ස්වාභාවික විපත් සහ ඒවායේ නිවුනාව වැඩි කිරීම කැපී පෙනෙනවා. සුළි කුණාටු, ගංවතුර, ලැවිගිනි සහ නියඟය යටිතල පහසුකම් සඳහා ඵලදායී කරන බලපෑම් හමුවේ රජයේ අයවැය සහ රක්ෂණ පද්ධතිවලට බාධා ඇති කිරීම නොවැළැක්විය හැකි කරුණක්. එවිට නැවත ගොඩනැගීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා සැලකිය යුතු මූල්‍ය ආයෝජනයන් අවශ්‍ය වීම රටක ආර්ථිකයට කෙරෙන අනපේක්ෂිත බලපෑමක්.

උෂ්ණත්ව සහ වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස්වීම්වල අනිටු ප්‍රතිඵල ලෙස, අස්වැන්න අඩුවීම සහ කෘෂිකාර්මික ඵලදායිතාව ගිලී ගිය යාම ආහාර හිඟය, ආහාර මිල ඉහළ යාම සහ ගොවියන් සහ ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්තවල නියුතු පුද්ගලයන් සඳහා ආර්ථික අභියෝග රැසක් නිර්මාණය කරනවා. මේ නිසා ගෝලීය ආහාර පුරප්පිනතාව මේ වන විට විශාල අවදානමක සිටිමින් පවතී.

කෘෂිකාර්මික, කර්මාන්ත සහ බලශක්ති නිෂ්පාදන ඇතුළු ජල සම්පත් මත යැපෙන කර්මාන්තවලට බලපාන ජල හිඟය තීරණාත්මක ගැටලුවක්. වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස්වීම් ජලය සඳහා භරගකාරිත්වය තිබූ කරන අතර ජල සම්පත් හිඟය තීරණ සංවර්ධනයට

අභියෝග ඵලදායී කරනවා පමණක් නොව පවතින ආර්ථික අපහසුතා තවත් උග්‍ර කරනවා.

මුහුදු මට්ටම ඉහළ යාම වෙරළබඩ ප්‍රදේශවලට සහ පහත් දූපත්වලට සෘජු තර්ජනයක්. ජනගහනය අවතැන් වීම, දේපල අහිමි වීම සහ යටිතල පහසුකම්වලට හානි කිරීම පවතින්නේ වැඩි අවදානමක. මෙවැනි පසුබිමක ප්‍රජාව නැවත ස්ථානගත කිරීම සහ වෙරළබඩ ප්‍රදේශ නැවත ගොඩනැගීම සම්බන්ධ ආර්ථික පිරිවැය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාම වළක්වන්නට බැහැ.

දේශගුණික විපර්යාස මිනිස් සෞඛ්‍යයට ද සෘජු බලපෑම් ඇති කරන නිසා සෞඛ්‍ය සේවා පිරිවැය වැඩිවීම, සේවක ඵලදායිතාව අඩුවීම සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය වැනි ප්‍රධාන අංශවලට ඇති විය හැකි බාධා ආර්ථික ප්‍රතිඵලයන් බවට පත් වනවා. බලශක්ති ක්ෂේත්‍රය දේශගුණය සම්බන්ධ අභියෝගවලින් නිදහස් වන්නේ නැහැ. දේශගුණික විපර්යාස බලාගාරවල කාර්යක්ෂමතාව අඩාල කරන අතර එය බලශක්ති නිෂ්පාදනය අඩාල වී පිරිවැය වැඩි වීමට හේතුවක්. මේ නිසා දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම්වලට අනුගත වෙමින් වර්ධනය වන බලශක්ති ඉල්ලුම සපුරාලීමේ ද්විත්ව අභියෝගය සමග බලශක්ති කර්මාන්තය පොරබැදිය යුතු වනවා.

දේශගුණය ආශ්‍රිත සිදුවීම් සහ ඒවායේ නිවු බව රක්ෂණ පිරිවැය ඉහළ නංවන අතර දේශගුණික විපර්යාස සමග සම්බන්ධිත අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ සහ මිලකරණයේ සංකීර්ණතා ඔස්සේ බරපතල ආර්ථික අවපාතයට ඇද දමන්නේ රක්ෂණකරුවන් සහ ව්‍යාපාර. අවදානම් කළමනාකරණය සහ නව ආර්ථික අනුවර්තන සඳහා නව ප්‍රවේශ අවශ්‍ය බව අද වන විට පසක් වී ඇවසන්. හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සහ බෙදා හැරීම සඳහා අනාවැකිය සැපයුම් දාම දේශගුණය සම්බන්ධ බාධාවලට ගොදුරු වී තිබෙනවා. කුණාටු, ගංවතුර, ලැවිගිනි සහ අනෙකුත් ස්වාභාවික සංසිද්ධි ඒවාට බාධා ඇති කරන අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාර සඳහා පිරිවැය ඉහළ යාම සහ ආර්ථික පසුබෑම ඇති වීම පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්. සැපයුම් දාමවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ලොව කර්මාන්ත සඳහා තීරණාත්මක අභියෝගයක්. දේශගුණික වෙනස්කම් සහ ඒ ආශ්‍රිත විපත් නිසා ඇතිවන සංක්‍රමණ සහ අවතැන් වීම් ආර්ථිකයට අභියෝග ඵලදායී කරනවා. මේ නිසා ජනගහන සංක්‍රමණ සමග ඇති වන සමාජීය හා ආර්ථික කඩාවැටීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිර්මාණය වන සංකීර්ණ ගැටලු විසඳීමට ගෝලීය, කලාපීය, සහ ජාතික මට්ටමේ සහයෝගීත් ව වැඩපිළිවෙළ අවශ්‍ය වනවා. එනම් වැදගත් වන්නේ ගෝලීය ආර්ථික පද්ධතිවල අන්තර් සම්බන්ධතාව සහ දේශගුණය ආශ්‍රිත මානව බලපෑම කළමනාකරණය සඳහා පුළුල් උපාය මාර්ග.

දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ ම ජාත්‍යන්තර මට්ටමෙන් ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග සහ ඵලදායී ඇති ගිවිසුම් මෙහිදී ඉතා වැදගත්. පැරිස් ගිවිසුමට අනුව ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම සෙල්සියස් අංශක 1.5 දක්වා සීමා කිරීම ප්‍රධානතම අරමුණක් නිසා ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකරුවන් වන රටවල් සිදුකරගත් දේශගුණික ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සහ විමෝචනය අඩු කිරීමේ ඉලක්ක ගෙනහැර දක්වා තිබෙනවා. එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතිය (United